INTERVIEW

In vrede onderweg naar de haven

Hij is ongeneeslijk ziek: prostaatkanker, met uitzaaiingen in zijn botten. Een pijnlijk proces, zowel fysiek als mentaal, want de wil om te leven en te delen is er nog volop bij ds. N.M. (Niek) Tramper. Toch gaat het geestelijk goed en heeft het verdriet hem de afgelopen jaren niet beheerst. „Dat is genade."

Judith Bravenboer

Vanaf het moment van de diagnose, zo'n twee jaar geleden, werd het dagboek van ds. Tramper, dat hij al 35 jaar bijhoudt, dikker. De confrontatie met de kernvragen van het leven, over het lijden en de dood, vroeg om uitgebreide reflecties. Het bracht hem tot het boek "Liefde, lijden, leven", waarin hij gedachten deelt over onvoorwaardelijke, onverzettelijke liefde, over pijn en moeite, en over het sterven dat tot het leven leidt.

U stelt in uw boek dat we in het Westen geneigd zijn te vluchten voor kwetsbaarheid, lijden en verlies. Hoe helpt het schrijven u om die vluchtneiging tegen te werken?
„Schrijven is voor mij een manier om dingen niet te ontwijken. Ik wil het lijden in het gezicht zien. Ik schrijf met de hand, dat gaat traag. Daardoor kan ik onderscheid maken tussen gedachten en gevoelens, en krijg ik inzicht in het leven, in wat God te zeggen heeft.

In het schrijven zit ook een verlangen naar filosofische doordenking:

> „Ik heb meer en meer geleerd dat ik voor Gods aangezicht mag wandelen. Niet haasten, gewoon niet haasten"
>
> Ds. N.M. Tramper, predikant en bioloog

wat hebben andere denkers gezegd over liefde, lijden, leven? Mannen als Kierkegaard, Augustinus en Bonhoeffer betekenen veel voor me, ik word vaak verrast door hun scherpte en kernachtigheid."

In het deel over de liefde gaat het regelmatig ook over het lijden. Hoe zijn die twee begrippen voor u aan elkaar verbonden?
„In zijn boek "Wat de liefde doet" zegt Kierkegaard dat onbaatzuchtige, gevende liefde altijd wordt verwond: ze ontmoet allerlei mensen en situaties die precies haaks staan op wat de liefde wil. Om dan lief te hebben, dat is bijna onmenselijk. Dat zien we het scherpst in Christus: Hij heeft Zijn liefde volgehouden, ook toen Hij werd verlaten, verloochend, verraden.

Die liefde kan wel verwond, maar nooit teleurgesteld raken. Want als je de liefde volhoudt, blijf je altijd iets goeds, iets verwachtingsvols zien, ook als iemand iets doet wat jou kwetst. Diegene is naar Gods beeld geschapen en heeft diep vanbinnen toch iets van liefde. Maar om die liefde in de ander te kunnen zien, hebben we hulp nodig, die goddelijke liefde."

Ds. Niek Tramper houdt van de traagheid in het schrijven. „Daardoor kan ik onderscheid maken tussen gedachten en gevoelens, en krijg ik inzicht in het leven, in wat God te zeggen heeft." beeld Niek Stam

U wilt het lijden in de ogen kijken, zei u net al, ook uw eigen ziekte. Voelt u daar weleens weerstand tegen?
„Ik vind lijden en ziekte niet makkelijk. Toen ik ziek werd, werd mijn lichaam een vreemde voor me, een vijand. Er zit wel verzet in me, want ik wil graag leven, er is veel moois om me heen. Maar mijn ziekte heeft me ook meer dankbaarheid gegeven. Ik ben gaan zien hoeveel goeds mijn vrouw en ik hebben gekregen in onze kinderen, kleinkinderen, vrienden, in het werk dat ik heb mogen doen. En ik heb meer en meer geleerd dat ik voor Gods aangezicht mag wandelen, zoals het in Psalm 116 wordt verwoord. Niet haasten, gewoon niet haasten."

Waarom niet dan? Het einde komt toch dichterbij?
„Natuurlijk wil ik nog dingen doen, maar het moeten is eraf. Het is nu meer een mogen. Het zeilschip nadert de haven, de zeilen worden ingenomen, de wind neemt af, we komen spoedig aan. De tijd die rest mag ik gebruiken in vrede. De dingen die nog wel kunnen, zijn een geschenk.

Mijn gedrevenheid heeft een knauw gekregen. Ik zie gedrevenheid ook niet als iets positiefs. Ik probeer nu veel meer te denken vanuit het woord roeping: Waar roept God me nu toe? Wat mag van Hem, waar heeft Hij behagen in?"

Wat is daar nu uw antwoord op?
„Ik wil bij Hem zijn en bij de mensen. Door Zijn genade wil ik deze wereld, dit bestaan blijven liefhebben, met alles erop en eraan."

Hebt u dan ook uw ziekte lief?
„Als je het consequent doortrekt, moet ik ja zeggen. Maar ik denk dat ik dat niet zeg. Het is meer een liefhebben in de zin van verdragen. En ik ben hoopvol."

Waar hoopt u op?
„Dat ik niet zomaar ziek ben, dat God de ziekte tot Zijn eer gebruikt. Voor mezelf, voor mijn kinderen, mijn vrouw, voor ons allemaal. Ik geloof ook dat Hij dat doet. Misschien wil Hij ook nog herstel; ziekte hoort immers niet bij Zijn schepping. Áls Hij mij genezing wil geven – ik weet het niet maar sluit het niet uit – dan zal Hij dat gebruiken tot Zijn eer."

Dat hoopvolle komt ook terug boven een van de hoofdstukken. Daar schrijft u: „In het donker blijf ik hopen,/ in de stilte blijf ik zingen:/ U bent mijn God –/ ook als U zwijgt." Hoe houdt u dat vol?
„Dat kan ik in mezelf niet. Als God echt zwijgt, komt er diep verdriet, duisternis en gebrek aan uitzicht. Die momenten ken ik ook, die kunnen dan een paar dagen, soms een week duren. De moeilijkste aanvechting is een gevoel van twijfel of het allemaal wel waar is, of ik wel zo'n heerlijke toekomst tegemoetga. Maar, denk ik dan, dan is alles wat geschreven, gelezen en geleden is, niet waar meer. Dat wéíger ik te geloven.

Dan zoek ik troost in het Woord van God. In een tumultueuze tijd beloofde God aan Jesaja dat er een Kind gestuurd zou worden, Dat ook nog eens verwond zou worden om onze schuld. Dan breekt er door Gods genade iets in mij.

En het helpt me om te bedenken dat ik deel uitmaak van een grotere mensheid die lijdt. Dat troost niet echt, maar het herinnert mij er wel aan dat ik niet alleen ben.

Vroeger kon ik het nog wel een poosje uithouden zonder God, maar dat kan nu niet meer zo lang. De ziekte brengt in zulke periodes iets dringends. De overgave komt spoedig terug. De satan komt me nog wel hinderen, maar hij kan het kwaad alleen gebruiken om een grotere chaos aan te richten. God gebruikt het kwaad om een schilderij van ons leven te maken tot Zijn eer. Het kwaad is het zwart naast de kleuren. Dat heb ik weer van Augustinus, hè. Zo'n inzicht laat me gewoon niet meer los."

> „Door Zijn genade wil ik dit bestaan blijven liefhebben, met alles erop en eraan"

Liefde, lijden, leven; Niek Tramper; uitg. KokBoekencentrum; 152 blz.; € 17,99

Ds. N.M. Tramper

Niek Tramper (1953) is bioloog en theoloog. Hij werkte onder meer voor de GZB en diende gemeenten in Vlaardingen en Delft. Van 2019 tot 2023 woonden hij en zijn vrouw als leidinggevenden op De Wittenberg in Zeist. Eerder schreef hij over de Bergrede en over aandachtig leven.

NIEUWS

AI-boeken, verkoopcijfers en nieuwe boekenpodcast

De verkoopcijfers van de boekenweek vielen tegen, Driestar hogeschool begint een boekenpodcast en ander boekennieuws.

Redactie boeken

AI-boek
De publicatie van de Amerikaanse roman "Shy Girl" is geannuleerd door vermoedens van AI-gebruik. Het wantrouwen ontstond in het Verenigd Koninkrijk, waar het boek in 2025 al was uitgegeven. Mogelijk is bijna 80 procent van het boek door AI gegenereerd, hoewel auteur Mia Ballard dat ontkent.

Het nieuws is aanleiding voor uitgevers om nog waakzamer te zijn op AI-gebruik, meldt dagblad The Guardian. Volgens Anna Ganley, directeur van de Society of Authors, was het „slechts een kwestie van tijd" voor er een AI-boek door een uitgever gepubliceerd zou worden, hoewel er auteurscontracten en detectietools ingezet worden om AI tegen te gaan.

Het is volgens uitgevers onwenselijk dat steeds meer boeken door AI gegenereerd worden: niet alleen wordt literatuur dan steeds meer van hetzelfde, AI wordt ook aangestuurd door bedrijven die niet neutraal zijn.

Auteurs van de Boekenweek 2026: Hendrik Groen en Doortje Smitshuijsen. beeld ANP, Remko de Waal

Verkoopcijfers Boekenweek
In de Boekenweek werden 10 procent minder boeken via de boekhandels verkocht dan het jaar ervoor tijdens de Boekenweek. Dat concluderen de koepelorganisaties KVB Boekwerk en Stichting CPNB na een kleinschalig onderzoek.

Vergeleken met nog eerdere edities van de Boekenweek deed 2026 het overigens juist weer beter: er werd dit jaar meer Nederlandstalige fictie verkocht dan in 2024 en in 2023.

Hoewel KVB Boekwerk geen reden voor tegenvallende cijfers noemt, wordt op literair weblog Tzum de link gelegd met het Boekenweekgeschenk. Volgens Tzum waren diverse boekhandelaren niet blij met Hendrik Groens "Piaggio". Op de Facebookgroep "Tips uit het boekenvak" werden dozen met Boekenweekgeschenken ter overname aangeboden. Ook werd daar geklaagd over de late bekendmaking van de auteur.

Boekenpodcast
Het lectoraat geletterdheid van Driestar hogeschool maakt samen met de Reformatorische Omroep (RO) de podcast "Blij met een boek!". De nieuwe podcast werd aangekondigd in een webinar van het Onderzoekscentrum Christelijk Leraarschap.

Dr. Tineke Boele-Noort is gespreksleider van de podcast: „Tijdens de podcast komen mensen uit het onderwijs aan het woord die een kinder- of jeugdboek meenemen dat hen geraakt heeft. Dit zijn leraren uit het voortgezet onderwijs en het basisonderwijs." De podcast richt zich op leerkrachten en ouders.

De podcast "Blij met een boek!" is vanaf dinsdag 7 april te beluisteren via de website van de RO. Het is de eerste van acht afleveringen die wekelijks verschijnen.

Boeken op RD.nl
Meer boekennieuws en recensies: rd.nl/boeken
Tips en reacties: boeken@rd.nl